EVROPSKÝ PARLAMENT

2004 *2009*

Výbor pro zahraniční věci

PROZATÍMNÍ ZNĚNÍ
2006/2032(INI)

18. 9. 2006

NÁVRH ZPRÁVY

o vnější dimenzi boje proti terorismu
(2006/2032(INI))

Výbor pro zahraniční věci

Zpravodaj: Luis Yañez-Barnuevo García

PR_INI

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU.....**Error! Bookmark not defined.**

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o vnější dimenzi boje proti terorismu
(2006/2032(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na Smlouvu o Ústavě pro Evropu,

– s ohledem na články 6 a 7 a hlavu V Smlouvy o EU,

– s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv ze dne 10. prosince 1948,

– s ohledem na Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod podepsanou dne 4. listopadu 1950 v Římě,

– s ohledem na třináct v současnosti existujících úmluv Organizace spojených národů v oblasti prevence a vymýcení mezinárodního terorismu; usnesení 1368, 1373 (2001) a 1267 (1999) Rady bezpečnosti a usnesení Valného shromáždění o globální strategii OSN pro boj proti terorismu a připojený akční plán ze dne 8. září 2006,

– s ohledem na bezpečnostní strategii EU – Bezpečná Evropa v lepším světě – přijatou Evropskou radou dne 12. prosince 2003 a na strategii Evropské unie proti šíření zbraní hromadného ničení přijatou ke stejnému datu,

– s ohledem na závěry ze zasedání Evropské rady ve dnech 25. a 26. března 2004 v Bruselu, a zejména na prohlášení Evropské rady ze dne 25. března 2004 o boji proti terorismu, které zahrnuje doložku o solidaritě,

– s ohledem na revidovaný akční plán/pracovní plán Evropské unie pro boj proti terorismu přijatý Evropskou radou na jejím zasedání ve dnech 17. a 18. června 2004,

– s ohledem na strategii Evropské unie pro boj proti terorismu přijatou na zasedání Evropské rady ve dnech 14. a 15. prosince 2005 a strategii Evropské unie v oblasti radikalizace a náboru pro teroristickou činnost přijatou ke stejnému datu,

– s ohledem na závěry mezinárodního summitu o demokracii, terorismu a bezpečnosti, který se konal ve dnech 8.–11. března 2005 v Madridu,

– s ohledem na zprávu generálního tajemníka OSN ze dne 27. dubna 2006 „Společně proti terorismu: doporučení pro celosvětovou strategii boje proti terorismu“ (A/60/825),

– s ohledem evropsko-středomořský kodex chování v oblasti boje proti terorismu přijatý při příležitosti konání Evropsko-středomořského summitu ve dnech 27. a 28. listopadu 2005 v Barceloně,

– s ohledem na prohlášení EU a Spojených států amerických o boji proti terorismu a posílení vzájemné spolupráce v oblasti nešíření a boje proti terorismu ze dne 26. června 2004 a 20. června 2005,

– s ohledem na cestovní mapu pro vytvoření společného prostoru v oblasti vnější bezpečnosti mezi Evropskou unií a Ruskem, podepsanou dne 10. května 2005 při příležitosti 15. summitu EU-Rusko,

– s ohledem na společné prohlášení EU–ASEAN o spolupráci v oblasti boje proti terorismu podepsané dne 27. ledna 2003 při příležitosti 14. konference ministrů EU–ASEAN,

– s ohledem na společné prohlášení EU–OAU o terorismu podepsané v roce 2001,

– s ohledem na Statut Mezinárodního trestního soudu, který dne 17. července 1998 v Římě přijala diplomatická konference OSN,

– s ohledem na doporučení EP ze dne 7. června 2005 Evropské radě a Radě o akčním plánu Evropské unie pro boj proti terorismu[1],

– s ohledem na článek 45 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci a stanovisko Výboru pro rozvoj (A6-0000/2006),

A. vzhledem k tomu, že mezinárodní terorismus představuje v současnosti jednu z největších hrozeb pro bezpečnost, mír, stabilitu a demokratické hodnoty mezinárodního společenství, a zejména přímou hrozbu pro občany Evropy, členské státy EU, demokracii a právní stát, které představují základní hodnoty Evropské unie,

B. vzhledem k tomu, že podle bezpečnostní strategie EU je boj proti terorismu jednou z priorit Evropské unie a klíčovým prvkem její vnější činnosti,

C. vzhledem k tomu, že Evropská unie má vlastní strategii boje proti terorismu, která se musí začlenit do mnohostranné strategie a která musí být zakotvena bezvýhradným dodržováním lidských práv a zásad právního státu vzhledem ke skutečnosti, že terorismus je přímou hrozbou pro tato práva a tyto zásady a že jakékoli nedodržení těchto práv a zásad ze strany demokratických vlád a sil znamená *de facto* mediální a politické vítězství teroristů a jejich stoupenců,

D. vzhledem k tomu, že teror je vždy zločinný a nelze jej ospravedlnit a že nesmí být v žádném případě používán k dosažení politických cílů,

E. uznávaje, že extrémní chudoba, kolektivní frustrace a sociální vyloučení mohou přispívat ke vzniku teroristických skupin a jejich podpoře,

F. dále vzhledem k tomu, že živnou půdou pro terorismus jsou společnosti, ve kterých panují velké rozdíly, nerovnost, diskriminace a které se vyznačují značnou sociální, etnickou a politickou nejednotností,

G. vzhledem k tomu, že účinný boj proti terorismu vyžaduje podrobnou znalost sociálního, politického, ekonomického a náboženského kontextu, ve kterém se terorismus rodí a ze

[1] Úř. věst. C 124 E, 25.5.2006, s. 241.

kterého rovněž pocházejí teroristé a jejich stoupenci,

H. vzhledem k tomu, že terorismus neohrožuje jen některé konkrétní geografické zóny, ale teroristické organizace existují jak na našem území tak i mimo něj a že již několikrát dokázaly, že jsou schopny provést atentáty a násilné akty na všech kontinentech a proti několika zemím najednou,

I. vzhledem k tomu, že jak jednotlivé členské státy, tak Evropská unie a její orgány a instituce se již staly nebo se mohou stát přímými cíly mezinárodního terorismu,

J. vzhledem k tomu, že smutné události, ke kterým do dnešního dne došlo, dokazují, že žádný členský stát nemůže čelit terorismu sám a že je nezbytné na jedné straně, aby Evropská unie vytvořila společnou politiku boje proti terorismu umožňující využít všechny nástroje a prostředky, které má právní stát a Evropská unie k dispozici, a na straně druhé je třeba závazně a účinně spolupracovat na mezinárodní úrovni v boji proti mezinárodnímu terorismu,

K. bera v úvahu, že globální rozměr terorismu vyžaduje globální reakci, která bude čelit terorismu po všech stránkách, bezpečnostní, politické, ekonomické, společenské a kulturní,

L. znepokojen skutečností, že zprávy tajných služeb, které byly k dispozici předtím, než došlo k atentátům v New Yorku a Madridu, poukazovaly na hrozící nebezpečí, avšak nebyla jim v rámci boje s terorismem věnována dostatečná pozornost,

M. vzhledem k tomu, že má-li být činnost Unie v boji proti terorismu účinná, je nezbytné dosáhnout lepší koordinace, zlepšit výměnu informací mezi členskými státy a orgány a institucemi Unie,

N. vzhledem k tomu, že Unie musí v rámci boje proti mezinárodnímu terorismu rozvíjet nejen reaktivní, nýbrž i preventivní politiku,

O. vzhledem k tomu, že má-li být boj proti mezinárodnímu terorismu účinný, musí být založen na skutečném přesvědčení a hlubokém odhodlání Unie a jejích členských států a musí se mu dostat podpory ze strany veřejného mínění, které je s problematikou seznámeno a je o ní řádně informováno,

P. přesvědčen, že démonizace určité kultury, civilizace nebo náboženství ve jménu boje proti terorismu je velmi chybou, které působí zcela opačně,

O základních zásadách vnějšího rozměru boje proti mezinárodnímu terorismu

1. bezvýhradně podporuje strategický cíl, kterým je boj proti terorismu na globální úrovni za přísného dodržování lidských práv, jehož výsledkem má být bezpečnější Evropská unie, ve které budou občané žít ve skutečném prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti; sdílí názor Rady, že, aniž by byly dotčeny jiné formy terorismu, nejzávažnější hrozbu pro Evropu v současnosti představují radikální násilné skupiny, které se hlásí k obraně islámu, a na prvním místě Al Kajdá;

2. zdůrazňuje potřebu, aby Evropská unie a členské státy založily svou globální strategii v oblasti boje proti teroru na základních zásadách, kterými se řídí i akce OSN, na konstruktivním a smysluplném dialogu mezi civilizacemi, který bude brát v potaz jednotlivé postřehy a obavy, a na maximálním dodržování mezinárodních právních předpisů;

3. zdůrazňuje, že je naléhavé, aby byl soubor politických opatření přijatých na nejvyšší politické úrovni úplně a řádně prováděn v rámci strategie Evropské unie v oblasti boje proti terorismu, v rámci akčního plánu a v rámci strategie boje proti radikalizaci a náboru teroristů tak, aby ambiciózní mechanismy a návrhy uvedené v tomto dokumentu mohly být co nejrychleji převedeny v konkrétní a účinná opatření pro boj proti terorismu v praxi;

4. vyjadřuje potěšení nad tím, že Valné shromáždění nedávno přijalo strategii OSN boje proti terorismu a připojený akční plán; vyjadřuje znepokojení nad zpožděním při přijímání globální úmluvy proti mezinárodnímu terorismu; vyzývá orgány a instituce Unie a jednotlivé členské státy, aby neustávaly v práci s cílem dosáhnout konsensu na mezinárodní úrovni, který by jednak umožnil přijmout globální úmluvu, jednak účinně uplatňovat opatření obsažená ve strategii a akčním plánu;

5. vyjadřuje politování nad tím, že přes zjevnou teroristickou hrozbu některé členské státy dosud nepodepsaly nebo neratifikovaly všech třináct úmluv OSN v oblasti boje proti terorismu; připomíná, že pouze dvě země ratifikovaly všech třináct úmluv a že dalších 78 zemí ratifikovalo dvanáct úmluv nebo k nim přistoupilo; považuje za znepokojující, že 33 zemí ratifikovalo nebo podepsalo pouze šest nebo méně mezinárodních úmluv;

6. žádá členské státy Evropské unie, přijaly vnitrostátní právní předpisy nezbytné pro účinné uplatňování těchto úmluv;

7. trvá na tom, že vnější činnost Evropské unie v oblasti boje proti mezinárodnímu terorismu by se nejdříve měla snažit *odrazovat* radikální a extrémistické skupiny od terorismu a jeho podporování jako možnosti dosažení jejich cílů; domnívá se, že cíle v oblasti prevence stanovené strategií Evropské unie pro boj proti terorismu, tomuto účelu globálně vyhovují;

8. opakuje, že je nezbytné systematicky šířit poselství o tom, že terorismus je nepřípustný za jakýchkoli podmínek a v kterékoli kultuře a zamezit situacím, které by teroristé mohli využít, např. nerespektování lidské důstojnosti obětí, vzniku násilných konfliktů a jejich trvání, špatné správě věcí veřejných, nedodržování občanských práv a porušování

lidských práv, diskriminace z náboženských nebo etnických důvodů, politického vyloučení a odsouvání na okraj společnosti v sociálně-ekonomické oblasti;

9. považuje rovněž za důležité, aby se vnější činnost Unie v oblasti boje proti mezinárodnímu terorismu snažila *znesnadnit* teroristům přístup k prostředkům, které jim umožňují spáchat atentáty, neumožnila teroristům cestovat, zamezila jim v komunikaci a propagaci jejich názorů, zamezila jim ve využívání internetu k dosažení jejich cílů, zabránila tomu, aby se jim dostávalo finanční podpory, aby využívali konvenčních nebo jaderných, biologických, chemických nebo radioaktivních zbraní a zabránila jim ve snadných dosaženích cílů a očekávaných následků;

10. s ohledem na výše uvedené se domnívá, že opatření v oblasti ochrany obsažená ve strategii Evropské unie pro boj proti terorismu splňují tento požadavek, avšak že jejich skutečná účinnost je velmi nesourodá a že z hlediska vnější činnosti Evropské unie existuje řada dalších možností;

11. doporučuje, aby Unie řádně využila všechny nástroje vnější činnosti, které má k dispozici k tomu, aby *odradila* členské státy, jež podporují teroristické skupiny od této podpory a od organizování, financování a podporování teroristické činnosti jakýmkoli jiným způsobem. V případě potřeby by Unie měla uplatnit sankce a donucovací opatření;

12. bezvýhradně podporuje, aby se *rozvíjela* schopnost členských států předcházet terorismu prostřednictvím podporování svrchovaného uplatňování zákonů, dodržování lidských práv a vytvořením účinných mechanismů trestního soudnictví a rovněž prostřednictvím podporování kvalitního vzdělávání, náboženské a kulturní tolerance a dialogu s radikálními řečníky, jejichž projevy by mohly vyvolávat nedemokratické jednání, který by se měl nést v duchu integrace a nikoli potlačování, pronásledování a osočování;

13. domnívá se, že *rozvíjení* schopnosti prevence rovněž vyžaduje, aby státy vyjádřily nesouhlas s financováním terorismu, dbaly na bezpečnost dopravy, využívaly možností, jež nabízí internet, k boji proti terorismu, zlepšily ochranu objektů, proti kterým mohou být vedeny případné teroristické útoky, a schopnost reagovat na útoky a rovněž aby státy mohly zabránit teroristům v získání jaderného, biologického, chemického nebo radioaktivního materiálu;

14. zdůrazňuje potřebu *chránit* v boji proti terorismu lidská práva a základní svobody prostřednictvím dostupných mezinárodních nástrojů, protože lidská práva nejsou pouze neoddělitelnou součástí naší kultury nebo prvkem, který je vlastní naší vnější činnosti. Citlivost otázky lidských práv je ve skutečnosti zjevným nebezpečím pro boj proti terorismu a jasným vítězstvím teroristů;

15. domnívá se, že je důležité, aby lidské zdroje a rozpočtové prostředky na boj proti terorismu byly dostačující; podporuje rozličné návrhy Komise v této oblasti; navrhuje, aby prostředky na financování nákladů spojených s činností SZBP v oblasti boje proti terorismu byly čerpány z rozpočtu Evropské unie; podporuje zřízení mezinárodního fondu, který by finančně podporoval státy disponující omezenými finančními prostředky a který by těmto státům umožnil splnit závazky v boji proti terorismu;

O prostředcích, které má Unie k dispozici v rámci své vnější činnosti pro boj proti terorismu

16. zdůrazňuje různorodost prostředků, které má Evropská unie v rámci vnější činnosti pro boj proti terorismu k dispozici, a potřebu sladit politické nástroje, nástroje prevence a represe, policejní a soudní spolupráce a nástroje v oblasti tajných a zpravodajských služeb a rovněž jiné typy prostředků požadované a podporované OSN, které jsou součástí mnohostranné strategie, a používat je jednotným způsobem;

17. opakuje svůj návrh, aby na posílení soudržnosti a účinnosti protiteroristické politiky Unie ve vztahu ke třetím zemím byly použity tyto prostředky:

    a) posílení politického dialogu o této otázce se všemi zeměmi, zejména těmi, se kterými Evropská unie nebo její členské státy uzavřely nebo jednají o uzavření dohod o partnerství nebo dohod o spolupráci,

    b) politická podpora, podpora obchodu s umírněnými islámskými zeměmi a jejich rozvoje,

    c) posílení dialogu v oblasti boje proti terorismu s významnými partnery Unie (se Spojenými státy americkými, Izraelem, Japonskem, Austrálií, Kanadou, Ruskem atd.), aniž by byla dotčena míra ochrany lidských práv,

    d) podpoření mezinárodního konsensu, co se týče přijetí globální úmluvy o mezinárodním terorismu a rozvoje strategie pro boj proti terorismu, kterou přijalo Valné shromáždění,

    e) požadavek, aby všechny třetí země, se kterými Unie udržuje vztahy, podepsaly a ratifikovaly všech třináct úmluv OSN týkajících se boje proti terorismu,

    f) důsledné uplatňování doložky o boji proti terorismu, která je obsažena v dohodách s těmito zeměmi, bez následných změn, které by oslabily její dopad,

    g) vytvoření interinstitucionálního kodexu pro vnější vztahy Unie, které navrhl Evropský parlament v roce 2002,

    h) posílení spolupráce s mezinárodními a regionálními organizacemi, které mají klíčovou úlohu při udržování míru a světové bezpečnosti, na prvním místě s OSN (a zejména s Radou bezpečnosti a s protiteroristickým výborem RB), OBSE, Radou Evropy a NATO,

    i) podpora důsledného uplatňování usnesení 1540 (2004) Rady bezpečnosti OSN s cílem zabránit nestátním subjektům a státům, které nejsou stranami Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, získat jaderné, biologické nebo chemické zbraně,

    j) posílení spolupráce v oblasti výměny informací a spolupráce mezi bezpečnostními a zpravodajskými službami a mezi policejními, soudními a celními orgány členských států, zejména Europolem, Interpolem a Eurojustem;

18. žádá Komisi a Radu, aby v rámci svých politik vnějších vztahů trvaly na uznání závaznosti soudní pravomoci Mezinárodního trestního soudu ze strany všech třetích zemí

a na tom, že terorismus je zločinem proti lidskosti a že by případně měl být souzen před tímto soudem;

19. považuje za nezbytné podporovat posílení stability za hranicemi Unie použitím všech nástrojů, programů a zdrojů dostupných v rámci vnější činnosti, mezi které patří:

   a) nový nástroj stability, který se musí stát novým právním základem pro dlouhodobou pomoc v oblasti boje proti terorismu, nešíření zbraní hromadného ničení, boje proti organizovanému zločinu, konvenčního odzbrojení nebo bezpečnosti osob,

   b) do doby, než nový nástroj vstoupí v platnost, podpora strategie pomoci, kterou vypracovala Komise s cílem pomoci třetím zemím čelit teroristickým hrozbám a která je prováděna v rámci programů CARDS, TACIS, MEDA atd.,

   c) rozšíření provádění této strategie na všechny oblasti vnější činnosti Unie a na všechny významné programy rozvojové pomoci s výjimkou programů humanitární pomoci, které jsou ze své podstaty prováděny bezpodmínečně,

   d) posílené využívání mechanismu rychlé reakce pro civilní a vojenské operace,

   e) zřízení Evropského úřadu pomoci obětem terorismu, který by byl referenčním a kontaktním místem pro všechny evropské občany, jejichž základní práva byla porušena kvůli teroristické hrozbě namířené proti Evropě a zbytku světa,

   f) zřízení podobného úřadu v rámci nové protiteroristické strategie OSN, který by pomáhal všem obětem terorismu bez ohledu na jejich státní příslušnost,

20. žádá Komisi, aby v nejkratší možné lhůtě předložila sdělení, ve kterém budou shrnuty existující mechanismy a programy pomoci, jejichž cílem je snižovat ohrožení bezpečnosti Unie a jejich občanů a čelit jim a které bude obsahovat návrhy a doporučení na zlepšení účinnosti a soudržnosti programů pomoci Unie;

21. doporučuje, aby byly okamžitě využity možnosti obsažené ve Smlouvě o Ústavě pro Evropu a uplatněna tato opatření:

   a) společné vypracování pohotovostních plánů na základě doložky o solidaritě a vzájemné pomoci podle článku I-43 Smlouvy o Ústavě pro Evropu s cílem zamezit teroristickým hrozbám nebo útokům,

   b) v nezbytném případě uplatnění specifických policejních nebo vojenských operací v rámci SZBP jako součást reakce Unie na terorismus,

   c) přizpůsobení stálé strukturované spolupráce a „bojových jednotek“ stanovených protokolem 23 novým úkolům,

   d) zavedení jasných kritérií pro použití síly s přihlédnutím k doporučením, která vyjádřil generální tajemník OSN, a k důležité úloze, kterou hraje Rada bezpečnosti OSN při hledání, udržování a obnově kolektivní bezpečnosti;

O parlamentní kontrole boje proti mezinárodnímu terorismu ze strany orgánů a institucí Unie

22. zdůrazňuje, že v oblasti boje proti mezinárodnímu terorismu má zásadní význam prevence

a potřeba včas sdílet s dalšími členskými státy a orgány a institucemi Unie všechny informace získané prostřednictvím důvěryhodných a účinných informačních systémů a důkladně a odborně zhodnotit zprávy různých policejních a zpravodajských služeb;

23. žádá Radu, aby revidovala a aktualizovala interinstitucionální dohodu mezi Evropským parlamentem a Radou ze dne 20. listopadu 2002 o přístupu Evropského parlamentu k důvěrným informacím Rady v rámci politiky bezpečnosti a obrany[1] s cílem zlepšit současný postup předávání vybraných informací a zaručit přístup Parlamentu ke všem informacím v oblasti boje proti mezinárodnímu terorismu. Parlamentu nesmí být zabraňováno v přístupu k těmto informacím, které byly nebo mají být na interní úrovni předány vnitrostátním parlamentům vládami příslušných členských států nebo mezinárodními organizacemi, jejímiž členy tyto státy jsou;

24. žádá Radu, aby ve své výroční zprávě o SZBP pouze nepopisovala činnost Unie v oblasti boje proti terorismu, ale aby na základě článku 21 Smlouvy o EU skutečně konzultovala s Evropským parlamentem hlavní aspekty a základní možnosti tohoto boje, který je jednou z priorit jak bezpečnostní strategie EU, tak vnější činnosti Unie a SZBP; považuje za nezbytné, aby jej Rada informovala a konzultovala s ním, dojde-li k hromadnému teroristickému útoku, případně prostřednictvím zvláštního výboru stanoveného výše uvedenou interinstitucionální dohodou ze dne 20. listopadu 2002;

25. domnívá se, že politické rozhovory na nejvyšší úrovni o boji proti terorismu, ke kterým se každých šest měsíců schází EP, Rada a Komise, jsou dobrým příkladem možností, které v oblasti nezbytné interinstitucionální spolupráce v boji proti terorismu existují; navrhuje, aby se tato setkání konala alespoň každé tři měsíce a aby byli v delegaci Evropského parlamentu rovněž zastoupeni předsedové stálých výborů pro tři hlavní oblasti vnější činnosti (zahraniční věci, mezinárodní obchod a rozvojová spolupráce);

26. žádá, aby zprávy vypracované společným situačním střediskem (SitCen) pro Radu Evropské unie byly rovněž pravidelně předávány Evropskému parlamentu, v případě potřeby způsoby stanovenými výše uvedenou interinstitucionální dohodou;

27. domnívá se, že je nezbytné, aby se Evropský parlament úzce podílel na provádění doložky o solidaritě stanovené článkem III-329 Smlouvy o Ústavě pro Evropu, a to včetně případů, kdy přijatá rozhodnutí mají dopad na úrovni SZBP;

28. žádá Komisi a evropského koordinátora boje proti terorismu, aby Evropskému parlamentu předložili výroční zprávu o rozvoji činností v této oblasti a aby zohlednili připomínky a doporučení Evropského parlamentu v této oblasti;

29. znovu žádá Radu, aby Parlament informovala o pravidelné aktualizaci společného postoje Rady 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001 o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu[1] (seznam teroristických skupin a organizací) a o vývoji těchto opatření od roku 2001;

30. zavazuje se posilovat dialog s národními parlamenty v oblasti boje proti mezinárodnímu terorismu s cílem zajistit společnou parlamentní kontrolu činností různých bezpečnostních a informačních služeb; Evropský parlament jako zástupce občanů Evropské unie má vykonávat veřejnou a transparentní kontrolu opatření Unie v oblasti

boje proti terorismu, včetně činnosti evropského koordinátora a různých subjektů, které se touto otázkou zabývají;

31. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Evropské radě, Radě, Komisi, vládám a parlamentům členských států, Radě Evropy, Organizaci spojených národů a jejím specializovaným agenturám.